

# De Ster.

*Half-Maandelijksch Tijdschrift van  
de Heiligen der laatste Dagen.*

*„Gaaf dan henen, onderwijst al de volken, dezelve doopende in den naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes; leerende hen onderhouden alles, wat ik U geboden heb”.*

MATTHEÛS 28 : 19.

No. 6. 15 Maart.	Abonnementsprijs per jaar: Nederland f 1,80, België fr. 4.50, Amerika \$ 1,00.	5e Jaargang 1900.
---------------------	--	----------------------

## Op welken dag werd Christus gekruisigd?

„Toen antwoordden sommigen der Schriftgeleerden en Farizeën, zeggende: Meester! wij wilden van u wel een teeken zien. Maar Hij antwoordde en zeide tot hen: Het boos en overspelig geslacht verzoekt een teeken; en hun zal geen teeken gegeven worden, dan het teeken van Jonas, den profeet; want gelijk Jonas drie dagen en drie nachten was in den buik van den walvisch, alzoo zal de Zoon des menschen drie dagen en drie nachten wezen in het hart der aarde.” (Matth. 12 : 38—40).

Sommige Bijbelcritieken hebben ontkend, dat dit teeken van de goddelijke zending en wezen van den Zaligmaker ooit is gegeven, want, daar Hij op Vrijdag werd gekruisigd en op Zondagmorgen uit de dooden opstond, had Hij geen drie dagen en drie nachten in het hart der aarde gelegen. Het doel van dit artikel is om op eene beslissende wijze aan te toonen, dat het teeken gegeven is, en dat in dit, als in de andere profetiën door onzen Heiland uitgesproken, „De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijne woorden zullen geenszins voorbijgaan.” (Mark. 13:31).

Al de evangelisten stemmen hierin overeen, dat Hij op den eersten dag der week verrees, n.l. op Zondag. (Matt. 28:1—16; Mark: 16:1—6; Luk. 24:1—6; Joh. 20:1—18). Wijl deze macht van getuigenissen beslist den tijd van Zijne opstanding bepaalt, moet, om te bewijzen dat Hij drie dagen en drie nachten in de aarde gelegen heeft, noodzakelijk de dag Zijner kruisiging en begrafenis juist zoo bepaald vastgesteld worden. De gewone overleveringen hebben ons geleerd, dat Hij op Vrijdag gekruisigd was, maar om letterlijk het teeken te vervullen, dat een der Schriftgeleerden was gegeven, moet de dood en begrafenis op Donderdag plaats gevonden hebben. Om dezen als den juisten dag vast te stellen, zullen wij schriftuurteksten aanhalen om te toonen, dat Jezus het Pascha niet genuttigd heeft, dat Hij vóór den dag van het Paascheest werd gekruisigd, en dat de dag van het Paascheest op Donderdag in den avond begon en Vrijdagavond op het-

zelfde uur eindigde. Verder zal door aanhalingen van deskundigen aangetoond worden, dat volgens de Joodsche wetten en gewoonten, op den dag van het Paaschfeest geene rechtszitting of ter dood brengen zou toegelaten worden. Wanneer deze punten eenmaal bewezen zijn, zal de eenige beslissing, die kan gemaakt worden, zijn, dat Hij op Donderdag werd gekruisigd.

Ons is geleerd, dat Hij het pascha nuttigde vóór Zijne overlevering en kruisiging, maar dit is duidelijk eene dwaling. De Verlosser zeide: „Gij weet, dat na twee dagen het Pascha is, en de Zoon des menschen zal overgeleverd worden, om gekruisigd te worden.” (Matt. 26 : 2). Indien hij op den dag van het Paaschfeest moest gekruisigd worden, zou Hij zeker niet het paaschmaal hebben kunnen gebruiken. En verder: „En vóór het feest van het Pascha, Jezus, wetende, dat Zijne ure gekomen was, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot den Vader, alzoo Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zoo heeft Hij hen liefgehad tot het einde. En als het avondmaal gedaan was \* \* \* .” (Joh. 13 : 1, 2). Dit was het laatste avondmaal, dat Hij met Zijne discipelen at, en zooals men uit het eerste gedeelte van de aanhaling ziet, werd het gegeten vóór het Paaschfeest. De inhoud van dit hoofdstuk deelt ons mede, dat Hij de voeten van Zijne discipelen wiesch, en na hun eenige leering gegeven te hebben, het verraad door een Zijner discipelen voorspelde. „En een van Zijne discipelen was aanzittende in den schoot van Jezus, welken Jezus liefhad. Simon Petrus dan wenkte dezen dat hij vragen zou, wie hij toch ware, van welken Hij dit zeide. En deze, vallende op de borst van Jezus, zeide tot Hem: Heere; wie is het? Jezus antwoordde: Deze is het, dien Ik de bete, als Ik ze ingedoopt heb, geven zal. En als Hij de bete ingedoopt had, gaf Hij ze Judas, Simons zoon, Iskariot. En na de bete, toen voer de Satan in hem. Jezus dan zeide tot hem: Wat gij doet, doe het haastiglijk. En dit verstond niemand dergenen die aanzaten, waartoe Hij hem dat zeide; want sommigen, meenden, dewijl Judas de beurs had, dat Jezus hem zeide: Koop hetgeen wij van noode hebben, tot het feest.” Dit toont duidelijk aan, dat het avondmaal, dat juist geëindigd was, niet het paaschmaal was, want indien het zulks geweest ware, zooals ons geleerd is te gelooven, zou de gedachte bij de andere elf discipelen niet opgekomen zijn, dat aan Judas bevolen was uit te gaan en die die dingen te koopen, die voor het feest noodig waren. Na het vertrek van Judas, ging Jezus voort met Zijne discipelen te onderrichten en hen met goede, liefdevolle woorden aan te moedigen. (Johannes: kapittels 14, 15, 16 en 17).

De tegenstander moge het volgende aanhalen: „En Hij zeide tot Hen: Ik heb grootelijks begeerd, dit Pascha met u te eten, eer dat Ik lijde, want Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het koninkrijk Gods.” (Luk. 22 : 15, 16). Wat was dit Pascha? Het was het Pascha, dat Hij aan Zijne discipelen zou bedienen, het Pascha was het Lam Gods, waarvan het paaschlam een zinnebeeld was, want wij lezen: „En Hij nam

brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het, en gaf het hun, zeggende: Dat is Mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt; doet dat tot Mijne gedachtenis. Desgelijks ook den drinkbeker na het avondmaal, zeggende: Deze drinkbeker is het nieuwe testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt." (Luk, 22 : 19, 20.) Dit was het pascha, hetwelk Hij zoo zeer begeerde in te stellen, voor Hij zou lijden.

Na Zijne onderwijzingen begaven Hij en de discipelen zich naar den hof van Gethsemané. (Joh. 18 : 1.) Hij wist dat Zijne ure gekomen was Hij wist, dat het paaschlam den volgenden dag zou geslacht worden; Hij wist, dat het lam een zinnebeeld van Hemzelve was, en dat Hij zelf het Lam Gods was, geslacht van vóór de grondlegging der wereld. Het paaschlam was van de kudde gescheiden op den tienden dag van de eerste maand (Nisan) of 2 April (*Smith's Dictionary of the Bible*). Jezus werd ook op denzelfden dag afgezonderd, toen Hij onder het vreugdegeroep van het volk Jeruzalem binnenreed, „Hosanna! Gezegend is Hij, die komt in den naam des Heeren, Hij die is de Koning Israëls!" (Joh, 12 : 13.) Zooals Hij aldus gekozen en erkend werd op dien dag, zou Hij ook gekruisigd worden op denzelfden dag, als het paaschlam zoude geslacht worden.

Judas kwam laat in den nacht naar den hof met eene bende krijgsknechten en dienaars van de Overpriesters en Farizeën, met lantarens, fakkels en wapenen. Hoewel zij daar van de macht Gods getuigen waren, hetgeen eene waarschuwing voor hen had moeten zijn, namen en bonden zij nochtans Jezus en leidden Hem weg tot Annas, die Hem verder zond naar Kajafas. „Zij dan leidden Jezus van Kajafas in het Rechtshuis. En het was 's morgens vroeg; en zij gingen niet in het Rechtshuis, opdat zij niet verontreinigd zouden worden, maar opdat zij het Pascha eten mochten. Pilatus dan ging tot hen uit, en zeide: Wat beschuldiging brengt gij tegen dezen mensch?" De aanklagers van Jezus gingen niet in het Rechtshuis, opdat zij niet zouden verontreinigd worden en in staat zouden zijn het Pascha te nuttigen, en daarom ging Pilatus naar buiten om hen te hooren. Dit is voldoende bewijs, dat de tijd om het Pascha te eten nog niet aangekomen was. Daar Jezus met Zijne discipelen geen voedsel gebruikt had sedert het verraad in den hof, is het duidelijk, dat Hij van het Pascha niet gegeten had. Dat Zijne verrading ook geschiedde vóór het paaschmaal gegeten was, wordt ook bewezen door de volgende verklaring: „En op het feest was de stadhouder gewoon den volke eenen gevangene los te laten, welchen zij wilden; en zij hadden toen eenen welbekenden gevangene, genaamd Bar-abbas. Als zij dan vergaderd waren, zeide Pilatus tot hen: Welken wilt gij, dat ik u zal loslaten: Bar-abbas of Jezus, die genaamd wordt Christus? \* \* \* \* En zij zeiden: Bar-abbas." (Matt, 27 : 15--17, 21). Daar de gevangene nog niet losgelaten was, (Matt. 27 : 26; Mark. 15 : 15; Luk. 23 : 25) moet het feest van het Pascha nog in de toekomst geweest zijn. Maar indien nog verder bewijs noodig is; zou de volgende tekst, waarin gesproken wordt

van het uur zelf toen Christus naar Golgotha geleid en gekruisigd werd, afdoend moeten wezen: „En *het was de voorbereiding van het Pascha*, en omtrent de zesde ure; en hij zeide tot de Joden: Ziet, uw Koning!” (Joh. 19:14).

Bewezen hebbende dat Jezus het paaschmaal niet gegeten heeft, en dat Hij vóór dien tijd gekruisigd was, is nu de volgende vraag: Wanneer begon het Paaschfeest? „In de eerste maand, op den veertienden der maand, tusschen twee avonden is des Heeren pascha.” (Lev. 23:5). Het was in den morgen van dien dag, Donderdag, bij ons zooals bij de Joden, dat Jezus voor Pilatus verscheen, maar het Paaschfeest begon niet vóór des avonds 6 uur, welk uur het begin van den Joodschen Vrijdag was, hoewel bij ons nog Donderdag. Dat het begon des avonds van den dag, toen Hij gekruisigd werd, is duidelijk door den volgenden tekst: „De Joden dan, opdat de lichamen niet aan het kruis zouden blijven op den sabbat, dewijl het de voorbereiding was (want die dag des Sabbats was groot) baden Pilatus, dat hunne beenen zouden gebroken, en zij weggenomen worden.” (Joh. 19:31). De tegenwerper moge zeggen, dat het de voorbereiding van den Sabbat was, en daar de Joodsche sabbat op Zaterdag gehouden werd, moest de kruisiging op Vrijdag plaats gevonden hebben. Neen, want indien dat waar was, moesten de dag van het Paaschfeest en de Sabbat op denzelfden dag gevallen zijn. Johannes zegt: „want die sabbat was groot.” Laat ons lezen, bedenkende dat Jezus op den dag der voorbereiding van het Paaschfeest gekruisigd werd:

„Daarna sprak de Heere tot Mozes, zeggende: spreek tot de kinderen Israëls en zeg tot hen, De gezette hoogtijden des Heeren welke gijlieden uitroepen zult, zullen heilige samenroepingën zijn; deze zijn Mijne gezette hoogtijden. Zes dagen zal men het werk doen, maar op den zevenden dag is de sabbat der rust, eene heilige zamenroeping; geen werk zult gij doen: het is des Heeren sabbat, in al uwe woningen. Deze zijn de gezette hoogtijden des Heeren, de heilige zamenroepingën, welke gij uitroepen zult op hunnen gezetten tijd. In de eerste maand, op den veertienden der maand, tusschen twee avonden is des Heeren pascha. En op den vijftienden dag derzelve maand is het feest van de ongezuurde brooden des Heeren: Zeven dagen zult gij ongezuurde brooden eten. Op den eersten dag zult gij eene heilige zamenroeping hebben: geen dienstwerk zult gij doen. Maar gij zult zeven dagen vuuroffer den Heere offeren; op den zevenden dag zal eene heilige zamenroeping wezen: geen dienstwerk zult gij doen. (Lev. 23:1-8).

„En op den eersten dag zal er eene heilige verzameling zijn, ook zult gij eene heilige verzameling hebben op den zevenden dag: er zal geen werk op denzelfden gedaan worden; maar wat van iedere ziel gegeten zal worden, datzelve alleen mag van ulieden toegemaakt worden.” (Ex. 12:16).

Hieruit kunnen wij verstaan, waarom Johannes dezen dag „groot” noemt, n.l. de dag die op het Pascha volgde, omdat dezelfde wet gegeven was om dien dag onderhouden te worden als op ge-

regelde sabbatdagen, op welken dag der week dit ook mocht voorkomen, en die heilige zamenroepingen moesten Sabbatdagen van rust zijn voor het volk. Hier is ook een ander bewijs, dat onze Heiland niet op den dag na het Paaschfeest, maar vóór het Paaschfeest werd gedood. Het zou ook onredelijk zijn te vooronderstellen, dat de Joden, die zoo nauwkeurig waren in het onderhouden van hunne Sabbatten en heilige bijeenkomsten, hem zouden ontheiligen door gericht te houden en zelfs drie gevangenen in het openbaar op dezen heiligen dag ter dood te brengen. Chambers' *Encyclopedie* verklaart onder den titel van den „Sabbat”, dat geen zaak, waarin leven of dood betrokken was, op Vrijdag voor het gericht kon behandeld worden. Alzoo waren de gewoonten der Joden. De Overpriesters wilden Jezus op den feestdag niet nemen, uit vrees dat er oproer onder het volk zoude komen; daarom nam Judas de gelegenheid waar, om Hem vóór het Paaschfeest over te leveren.

Christus werd dus op Donderdag gekruisigd. Die dag eindigde des avonds om 6 uur, toen Vrijdag, de Paaschdag, begon. Alsdan had Christus den geest gegeven, was van het kruis afgenomen en het lichaam was aan Joseph van Arimathea ter begraving overgegeven. Zijn lichaam lag in het graf van Donderdagavond, of het begin van den Joodschen Vrijdag, tot Zondagmorgen, drie dagen en drie nachten, en Hij verrees uit het graf op Zondag den derden dag. Dat Zondag de derde dag was, kan gezien worden in het verhaal gegeven in Lukas 24:13–21, van het verschijnen van Jezus aan twee discipelen, die Hem alles vertellen wat geschied was, met deze woorden eindigende: „Doch ook, benevens dit alles, is tot heden de derde dag, van dat deze dingen geschied zijn.” En verder: Indien Zondag de derde dag was, van dat deze dingen geschied waren, moet Zaterdag de tweede dag geweest zijn, en Vrijdag de eerste dag van dat deze dingen gedaan waren. In andere woorden, zij waren op Donderdag gedaan.

Ten slotte mag het bewijs in het Boek van Mormon bevat, aangehaald worden. De Lamanitische profeet Samuel profeteerde:

„En ziet, wederom een ander teeken gaf ik u, ja een teeken van Zijnen dood \* \* \* \* ziet, te dien dage dat Hij den dood zal ondergaan, zal de zon verduisterd worden, en haar licht niet geven; en eveneens de maan en de sterren; en er zal geen licht op het land zijn, van af den tijd dat Hij den dood zal ondergaan, gedurende den tijd van drie dagen, tot op den tijd dat hij wederom uit den doode zal opstaan.” (Helaman 14:14, 20).

De vervulling dezer profetie wordt vermeld, als volgt:

„En het geschiedde, dat er dikke duisternis over het gansche land was, zoodat de inwoneren ervan, die niet gevallen waren, den damp der duisternis konden gevoelen \* \* \* \* en het geschiedde dat het gedurende drie dagen duurde, dat er geen licht gezien werd.” (II Nephi 8:20, 23).

„En het geschiedde, dat aldus de drie dagen voorbij gingen. En het was in den morgen, en de duisternis verwijderde van het land. (III Nephi 10:9).

*Impr. Era.*

## Het Leven van den Apostel Paulus.

Door Professor WILLARD DONE.

(*Vervolg van Blz. 71.*)

Paulus en Silas reisden door de streken van Klein-Azië, waar kerken waren opgericht, en vonden Timotheüs te Lystra en namen hem tot een reisgezel. Na het westelijke gedeelte van Klein-Azië doorgetrokken te zijn, staken zij den Hellespont over naar Macedonia; dit was, voor zoo ver wij weten, de eerste invoering van het Evangelie in Europa. Te Filippi, de eerste belangrijke stad door hen in Macedonia bezocht, hadden plaats de welbekende gebeurtenissen van de bekeering van Lydia, de genezing van het Grieksche meisje met den waarzeggenden geest en de bekeering van den stokbewaarder en zijne familie. Hier kwam het Romeinsche burgerschap van Paulus hem goed te stude, en verschafte hem en Silas een eervol ontslag uit de gevangenis en een geleide uit de stad. Thessalonica en Berea werden vervolgens bezocht, waar zij eenig succes ontmoetten; doch de voortdurende vijandigheid en tegenstand van de Joden noodzaakte Paulus om de twee andere broederen naar Athene voor te gaan. Hier predikte hij, op den Areópagus of Marsheuvel, zijne beroemde redevoering, die in het leven geroepen werd, doordat hij op een altaar geschreven las: „Den onbekenden God.” Corinthe, „het oog van Griekenland,” werd daarna door hem bezocht, en hier verkreeg hij zoo veel gevolg, dat hij er anderhalf jaar bleef. Van daar stak hij de Aegäische Zee over naar Efeze, en ging van daar naar Jeruzalem, en keerde later naar Antiochië terug. Dit voltooide zijne tweede zendingsreise.

Na eenigen tijd te Antiochië gebleven te zijn, begon hij zijne derde zendingsreis en trok door Galatië, Phrygië, en andere deelen van Klein-Azië, naar Efeze. Hier vond hij eenige discipelen, die voorgaven gedoopt te zijn door een discipel van Johannes den Dooper; maar dewijl zij van den Heiligen Geest niet hadden gehoord, betwijfelde Paulus de geldigheid van hunne aanspraak, en doopte hen opnieuw en gaf hun den Heiligen Geest. Groote wonderen werden door Paulus te Efeze gewrocht en een aantal belangrijke gebeurtenissen vonden hier plaats, waarvan eenige der voornaamste waren de vernedering van de zeven Joden, die trachtten zonder autoriteit eenen boozen geest uit te drijven, en het oproer door de zilversmeden verwekt onder Demetrius. De beschermgodin van Efeze was Diana, en een groote tempel was tot hare vereering opgericht. De zilversmeden trokken groot voordeel uit het vervaardigen en verkoopen van kleine zilveren tempelen, die men vooronderstelt miniatuur-namaaksels van dien tempel geweest te zijn. Maar toen Paulus zoo velen dezer aanbidders van Diana tot bekeering bracht, zagen de zilversmeden, dat hun ambacht in gevaar was; daarom verwekten zij een opstand, die echter bedaard werd door het gezond verstand van den stadsschrijver.

Van Efeze uit ging Paulus, na aldaar twee jaren gebleven te

zijn, door Macedonia naar Griekenland en terug naar Klein-Azië, en bezocht de kerken in die steden voor de laatste maal. In deze streek werd hij door een aantal van de broeders, waaronder Lukas, de schrijver van de Handelingen der Apostelen, vergezeld.

Te Troas hield Paulus, op zijne terugreis, zijne nachtelijke predikatie, gedurende welke Eutychus in zijnen slaap uit een venster viel en dood werd opgenomen, om door de bediening van Paulus weder tot leven gebracht te worden. Het afscheid van Paulus, in de verschillende steden, was zeer treffend en toont de groote achting, die hem toegedragen werd.

Te Jeruzalem gekomen, gaf hij van zijne zending verslag aan Jakobus en de andere broeders, en deed volgens hunnen raad, pogingen om de gunst der Joden te verwerven door in den tempel te gaan. Maar zij beschuldigden hem van heidenen in het heilige Huis te brengen en hetzelfde te verontreinigen; en zoo groot was de verontwaardiging, dat Paulus uit den tempel geworpen werd en zou gedood zijn, indien de Romeinsche soldaten niet tot zijne hulp gesnel waren. Paulus werd toen toegestaan te spreken tot zijn eigene verdediging. De Joden hoorden hem geduldig aan, tot hij van zijne bediening onder de heidenen sprak; toen braken zij uit in zulk een oproer en maakten zulke bedreigingen, dat de Romeinsche officieren besloten hem te gaeselen, om hem te dwingen zijne fout te bekennen. Hij ontkwam deze pijniging door zich op zijn Romeinsch burgerschap te beroepen. Toen hij zich vóór het Sanhedrin verdedigde, werd het opnieuw onstuimig; hij werd ook hier verlost, en toen in den burg opgesloten. Eene samenzwering van de Joden om hem ter dood te brengen werd door den zoon van zijne zuster aan het daglicht gesteld, en hij werd onder een geleide van Romeinsche soldaten naar Cesarea overgebracht. Hier werd hij meer dan twee jaren lang bewaard, terwijl hij door zijne vijanden, de Joden, heftig werd beschuldigd, en hij zich met groote bekwaamheid en goed gevolg tegenover Felix, Festus en Agrippa verdedigde.

Toen hij vond, dat zijne gevangenschap te Cesarea waarschijnlijk oneindig zou zijn, deed Paulus een beroep van zijne zaak aan Cesar, opdat hij naar Rome overgebracht mocht worden; want de Heere had beloofd, dat Paulus in die groote stad van hem zou getuigen. Derhalve ging hij met eene wacht scheep, en zelde, in gezelschap van andere gevangenen, uit Cesarea. Zij deden Creta aan, en Paulus trachtte hen te overreden om te Schoonehavens te overwinteren. Denkende echter, dat zij eene betere plaats konden vinden, zelden zij verder en ontmoetten een grooten storm, die hen schipbreuk deed lijden op het eiland Melite. Door de koelbloedigheid en het geloof van Paulus werd het leven van allen behouden en zij bleven op het eiland tot het voorjaar. Hier geschiedde de genezing van een der hoofdpersonen van het eiland, en de gebeurtenis van de adder, die de hand van Paulus beet, en wier gift door de macht Gods onschadelijk werd gemaakt. In de lente vonden zij een schip, dat naar Italië reisde, en zij vervolgden

hunne reis naar Rome. Hier verbleef Paulus twee jaren, en genoot door de vriendelijkheid en welwillendheid van zijnen bewaker eene zekere mate van vrijheid. Hier neemt het verhaal van Lukas plotseling een einde, en laat ons in het duistere aangaande den uitslag van zijn beroep aan den keizer.

Wij zijn eveneens in twijfel betreffende zijn later leven. Men meent, dat hij omtrent het jaar 62 of 63 n. C. te Rome aankwam; zijn martelaarschap had denkelijk in het jaar 66 of 67 na C. plaats. De geschiedenis zegt, dat hij gedurende de helft van dat tijdperk woonde „in zijne eigene gehuurde woning.” Men meent, dat hij daarna verscheidene streken van Europa, met inbegrip van Frankrijk, Spanje, en misschien ook Brittanje, bezocht heeft. Op die wijze moge hij een deel van den tijd van 65 tot 67 n. C. doorgebracht hebben; en gedurende het laatste jaar is Paulus, zoo men vermeent teruggekeerd weer tot gevangenschap en daaropvolgend martelaarschap te Rome, hoewel het tijdstip van deze gebeurtenis zeer onzeker is. De overlevering van zijnen dood zegt, dat hij „met het zwaard verslagen” was, waaruit men afleidt, dat hij onthoofd werd.

*(Wordt vervolgd op blz. 94).*

---

### Notitie.

---

De Conferentie-Presidenten worden verzocht hunne aandacht te schenken aan het verzoek van President P. D. Lyman, zooals uitgedrukt in zijn schrijven aan ons, en waarvan wij hier het op deze zaak betrekking hebbende gedeelte weergeven:

„Gij herinnert u misschien, dat Pres. Mc Murrin verleden herfst eene operatie onderging tot verwijdering van een uitwas of onnatuurlijke aangroei op zijne lip. De snede genas goed, en wij hoopten, dat hij er geen last meer van zou hebben. Maar in den laatsten tijd dreigt het terug te komen, en veroorzaakt hem tamelijk veel bezorgheid en vrees voor den mogelijken uitloop, hoewel hij tegenwoordig betrekkelijk zonder pijn is. Doch omdat het den aard van kanker heeft, is hij voor de ontwikkeling bevreesd. En daarom begeert hij de hulp van het geloof en de gebeden van de Ouderlingen en Heiligen door de geheele Zending, opdat hij genezen moge. Hij vraagt, dat de Broederen voor hem bidden, en dat zij in het bijzonder op den aanstaanden vastendag (1 April) voor hem bidden in hunne geregelde vastvergaderingen. Gelieve de Conferentie-Presidenten hiervan te berichten, en hen te verzoeken hunne aandacht aan deze zaak te geven, daar het verlangen is, dezen maatregel door de geheele Europeesche Zending algemeen te maken. En waar hij dien dag moge zijn (waarschijnlijk te Copenhagen), zal hij door de Broederen gezalfd worden.”

Wij hopen, dat geen der belangstellenden eenige poging zal verzuimen om aan dit verzoek te voldoen, en dat allen zullen ereenigd zijn in deze zaak, opdat de gewenschte zegeningen mogen oorkregen worden.

A. L. FARRELL.

---

# De Stier.

Orgaan van de Heiligen der laatste Dagen.

ALF. L. FARRELL, 120 Izaäk Hubertstraat, Rotterdam.

## De Invloed van Gods dienst op den geest des menschen.

De leer der materialisten was mij immer, zelfs in mijne jeugd, eene koude, zware, treurige en overdragelijke leer, noodwendig tot godloochening leidende. Als ik in de ontleedzaal met afkeer het plan van den natuurkundige had gehoord, van het regelmatige aangroeien van de stoffen, en dat zij aangedaan werden met prikkelbaarheid, die tot gevoel aanrijpte en door hunne eigen aangeboren krachten, die organen, welke noodig waren, aanwieren, bracht eene wandeling in de groene velden of bosschen, bij den rivieroever, mijne gevoelens terug van de natuur tot God. Ik zag in al de krachten der stoffen de instrumenten der Godheid. De zonnestrallen, de ademtocht van den zefter, het leven wekkende in de vormen, die door goddelijke wijsheid waren toebereid om het te ontvangen, het gevoellooze zaad, de slapende eieren, die levend gemaakt moesten worden, schenen, als het pasgeboren dier, werken eener goddelijke wijsheid te zijn; ik zag liefde als het scheppende beginsel in de materiale wereld, en deze liefde slechts als eene goddelijke eigenschap. Dan gevoelde ik mijn eigen geest verbonden met nieuwe gewaarwordingen en oneindige hoop een dorst naar onsterfelijkheid; de groote namen van andere eeuwen en van verwijderde natiën schenen mij toe, nog immer rondom mij te leven, en zelfs zag ik, in de verbeelde handelingen van de helden en grooten, als het ware de getuigenissen van de overnielbaarheid van den geest. Hoewel deze gevoelens in het algemeen als poëtisch beschouwd worden, verschaffen zij, naar mijne meening, een degelijk filosofisch argument ten gunste van de onsterfelijkheid der ziel. In al de gewoonten en het instinct van jonge dieren, in hunne gevoelens en bewegingen, kan eene nauwe betrekking met hunnen ontwikkelden volmaakten staat waargenomen worden; hun vermaak heeft altijd verwantschap met hunne wijze van voedsel opsporen en vangen; en jonge vogelen, zelfs nog in het nest, toonen teekenen van teederheid, die, wanneer hun gestel ontwikkeld is, teekenen van werking worden, die noodig is tot de voortplanting en bewaring van hun geslacht. Het verlangen naar heerlijkheid, eer, onsterfelijken roem en voortdurende kennis, dat zoo algemeen is bij jonge menschen met een goed-samengesteld verstand, kan volgens mijn inziens, niets anders zijn dan een kenmerk van den oneindigen en vooruitstrevenden aard van den geest — eene hoop die, in zooverre zij hier niet kan bevredigd worden, behoort tot eene gestalte, die voor een edeler bestaan geschikt is.

Godsdienst, uit de natuur of geopenbaard, heeft immer denzelfden heilzamen invloed op het hart. In de jeugd, in gezondheid en voorspoed wekt hij een gevoel op van dankbaarheid en verheven liefde, en reinigt terwijl hij verhoogt. Maar het is in tegenspoed, in ziekte en in hoogen ouderdom, dat zijn uitwerking het duidelijkst en als het meest weldadig gevoeld wordt; wanneer onderworpenheid in geloof en nederig berusten in den goddelijken wil, van een plicht wordt een genoeg en eene onuitputtelijke bron van troost. Dan brengt hij krachten te voorschijn, die geloofd werden uitgestorven te zijn; en geeft aan den geest eene frischheid, die men dacht voor immer verdwenen te zijn, maar die nu herleeft als een onsterfelijke hope. Dan is hij de vuurtoren, die den op de baren geslingerden zeeman naar zijn tehuis leidt — als de kalme, schoone, stille baai of golf, door vreedzame gaarden en weilanden omringd, voor den Noorweegschen loods, die gered is uit een hevigen storm op de Noordzee — of als de groene en bedauwde plek, waar fonteinen vloeien, voor den uitgeputten, dorstigen reiziger in het midden der woestijn. Zijn invloed overleeft al de aardische vreugden en wordt sterker, naarmate de organen vervallen en het gestel zich ontleedt. Hij schijnt als die avondster des lichts aan den horizon des levens, waarvan wij de verzekering hebben, dat zij in een ander seizoen eene morgenster zal zijn; en zij werpt hare stralen over de somberheid en schaduw des doods.

SIR HUMPHRY DAVY.

---

### Waarde van den Bijbel.

---

De oude gewoonte van den Bijbel in den familiekring te lezen, is niet meer zoo algemeen als eenige jaren geleden. Het gebruik van het boek in de openbare scholen wordt niet aanbevolen, indien niet verboden. En erger dan al deze onverschilligheid, hebben sommige menschen getracht aan te toonen, dat hij niet waard is geloofd of aangenomen te worden. Het gevolg is, dat het menschedom heden met de Heilige Schriften minder bekend is dan de vorige geslachten. Dit is een betreuenswaardige toestand. De mensch, die slechts eene wereldsche opvoeding heeft, is maar ten deele ontwikkeld. Hem ontbreekt de zedelijke en geestelijke ontwikkeling. Hij is kleingeestig, eenzijdig en van verstand niet evenredig. Eene kennis van de leeringen van den Bijbel helpt in groote mate om deze tekortkomingen in het karakter van den mensch aan te vullen.

Het is buiten twijfel een feit, dat de Bijbel een zeer machtigen invloed tot de verbetering van het menschedom heeft uitgeoefend. De hoogste idealen van bijna alles wat goed is in de wereld, zijn uit den Bijbel verkregen; en die volkeren, die zijne leeringen hebben aangenomen zijn op den voorrang in beschaving en ontwikkeling. Onze opvattingen van zedelijkheid, van wetten en het recht, van taal, dichtkunst, en literatuur in het algemeen, en zelfs van kunst en muziek hebben in dat wonderbare boek hun

oorsprong. Menschen, die den Bijbel ontkennen, en trachten op deszelfs waarheden eenen twijfel te werpen, zijn, om het minste te noemen, schuldig aan ondankbaarheid: want zij zijn er direkt of indirekt veel aan verschuldigd van de ontwikkeling en bekwaamheden, die zij persoonlijk mogen bezitten, zoowel als van de beschaving, die het hun mogelijk gemaakt heeft te zijn wat zij zijn. Het is echter opmerkelijk, dat zij die den Bijbel verwerpen, menschen zijn die met de schoonheden ervan niet bekend zijn — menschen, die hem niet bestudeerd hebben. Zij zijn dientengevolge niet bevoegd om zijne verdiensten of geloofwaardigheid te beoordeelen. Er zijn vele gevallen geweest, waar menschen, die aan het werk gegaan zijn den Bijbel grondelijk te onderzoeken met het doel om de onechtheid er van aan te toonen, door zulks te doen van zijne waarheden zijn overtuigd geworden.

Vele van de geleerdste mannen van den tegenwoordigen tijd hebben niet alleen in den Bijbel geloofd, maar zijn ernstige studenten van den Bijbel geweest; en zij hebben bekend, dat zij hem het succes verschuldigd zijn, dat hen gevolgd is in hun verschillend beroep. Het is mijn doel hier, de getuigenis van eenige dezer mannen aangaande de waarde van den Bijbel te geven. Hunne woorden zijn van gewicht, daar zij van ondervinding en werkelijke wetenschap spreken, terwijl zij die trachten de waarde der Heilige Schriften gering te schatten, spreken zonder een onderzoek ingesteld te hebben, en zonder kennis van hetgeen zij beweren.

Aangaande de waarde nu van den Bijbel, ziehier de getuigenis van een beroemd wetgeleerde, Salmon P. Chase, de vorige hoofd-rechter van het Hoogste Gericht van de Vereenigde Staten:

„Er kwam een tijd in mijn leven, toen ik de goddelijkheid van de Schriften betwijfelde, en ik nam mij voor als een advocaat en rechter, het boek te onderzoeken alsof ik eene zaak zou behandelen in het gerechtshof, door de bewijzen voor en tegen in overweging te nemen. Het was een langdurige, ernstige en diepe studie, en van dezelfde beginselen tot het bewijzen gebruik makende in deze godsdienstige zaak als ik altijd doe in gewone zaken, ben ik tot het besluit gekomen, dat de Bijbel een bovennatuurlijk boek is, dat van God gekomen is, en dat het eenige heil van het menschelijke geslacht ligt in het navolgen van zijne leeringen.”

Goethe, de beroemde Duitsche dichter, zegt van den Bijbel als een levensgids voor hem:

„Het is een geloof in den Bijbel, de vruchten van diep nadenken, dat mij gediend heeft tot een gids voor mijn zedelijk en letterkundig leven. Ik heb het bevonden te zijn een goed geplaatst kapitaal, dat rijken interest heeft opgebracht.”

De onbegrensde schat van kennis, die uit dit hoogst merkwaaardige boek kan geput worden, is door Sir Walter Scott in deze woorden besproken:

„De geleerdste, meest scherpzinnige en ijverigste student kan in het langste leven niet eene volle kennis van dit eene boekdeel bekomen. Hoe dieper hij in de mijn doordringt, hoe rijker en

overvloediger hij het erts vindt; nieuw licht straalt voortdurend uit zijne bron van hemelsche kennis, om het gedrag te besturen en het werk van God en de wegen der menschen te toonen; en hij zal eindelijk de wereld verlaten, bekennde dat hoe meer hij de Schriften bestudeerde, hoe voller overtuiging hij van zijn eigen onwetendheid en van hare onschatbare waarde had."

De voorrang van den Bijbel onder alle boeken wordt aangeduid door Sir William Jones, een Engelsche kenner der Oostersche talen, als volgt:

"Ik heb de Heilige Schriften zorgvuldig en geregeld gelezen, en ben van meening, dat het boek, afgezien van deszelfs goddelijken oorsprong, meer verhevenheid, reinere zedelijkheid, meer gewichtige geschiedenis en schooneren stijl van welsprekendheid bevat, dan uit alle andere boeken kan verzameld worden, in welke taal zij ook mogen geschreven zijn."

Guizot, de Fransche geschiedschrijver, beschouwt den Bijbel als het Christelijke bolwerk. Hij zegt:

"Het Christelijke geloof was immer, en wordt nog steeds hevig en hardnekkig aangevallen. Hoe vele pogingen zijn en worden nog immer gedaan; hoe vele boeken, ernstig of onbeduidend, bekwaam of dom, zijn verspreid en worden nog steeds verspreid, met het doel om dat geloof in de harten der menschen te vernietigen! Waar werd deze geduchte strijd met de grootste kracht en het beste gevolg volgehouden? En waar is het Christelijke geloof het best verdedigd geworden? — Daar, waar het lezen van de Heilige Boeken een algemeen en gestadig deel uitmaakt van de openbare godsdienstoefeningen; — daar, waar het in den schoot der familiën en in eenzame bepeinzigen plaats vindt. Het is de Bijbel, de Bijbel zelf, die de grootste kracht heeft om in den oorlog tusschen geloof en ongelooft te strijden en te overwinnen."

Men zegt van Daniël Webster, den grooten Amerikaanschen redenaar en staatsman, dat hij veel van zijn succes als rechtsgeleerde verschuldigd was aan zijne kennis van den Bijbel en zijne bekwaamheid om die kennis toe te passen. In een zijner redevoeringen gaf hij deze schatting van de waarde van dat boek:

"De Bijbel is een boek van geloof, en een boek van leerstellingen, en een boek van zeden, en een boek van godsdienst, van bijzondere openbaring van God; maar het is ook een boek, hetwelk den mensch zijne eigene persoonlijke verantwoordelijkheid, zijne eigene waardigheid en zijne gelijkheid met zijnen medemensch leert."

John Quincy Adams, de zesde President der Vereenigde Staten, zeide:

"Voor vele jaren heb ik mij eene gewoonte gemaakt, den Bijbel eenmaal per jaar geheel door te lezen. Mijne gewoonte is, iederen morgen, onmiddellijk nadat ik opgestaan ben, vier of vijf hoofdstukken te lezen. Het neemt omtrent een uur van mijnen tijd, en dat schijnt mij de beste wijze te zijn om den dag te beginnen. In welk licht wij den Bijbel ook betrachten, zij het met betrekking tot

openbaring, tot geschiedenis of zedelijkheid, hij is een onschatbare en onuitputtelijke mijn van kennis en deugd.”

De getuigenis van Edmund Burke, den Engelschen staatsman en redenaar, is eenigszins gelijk aan die van Mr. Adams. Hij zegt:

„Ik heb des morgens, des middags en des avonds den Bijbel gelezen, en ben sedert door dat lezen immer gelukkiger en een beter man geweest.”

Rev. Henry Ward Beecher zegt:

„De Bijbel is het onschatbare opvoedingsboek der wereld.”

James Kent, de Amerikaansche rechtsgeleerde, verklaart:

„Geen ander boek richt zich met meer gezag en met meer gevoel tot het oordeel en zedelijk besef des menschen.”

Van de waarde van den Bijbel uit het oogpunt van opvoeding en literatuur getuigen vele van de bekwaamste letterkundige mannen, welke de wereld heeft voortgebracht. De groote poët Milton zegt:

„Er zijn geene zangen, die te vergelijken zijn met de zangen van Zion; geene redevoeringen gelijk aan die van de profeten; en geene staatkunde gelijk de Schrift leert.”

Aangaande de dichtkunst van den Bijbel zegt Milton verder:

„De Schriften verschaffen ons een goddelijk, geestelijk drama in het Hooglied van Salomo; \* \* \* \* en de Openbaring van Johannes is een verheven beeld van een hoog en majestueus treurspel, dat zijne plechtige tooneelen en bedrijven sluit en afwisselt met een zevenvoudig koor van hallelujas en harpsymphoniën.”

Sprekende van de verhevenheid van het Boek van Job, zegt Thomas Carlyle, de Britsche geschiedschrijver:

„Ik noem dat, afgezien van alle theoriën dienaangaande, een van de meest grootsche stukken, die ooit door de pen geschreven zijn \* \* \* \* Een edel boek! Een boek voor iedereen! Het is onze eerste, oudste verklaring van het nimmer-eindigende vraagstuk, de bestemming des menschen, en Gods handelingen met hem hier op aarde. En alles in zulke vrije vloeiende termen; heerlijk in zijne oprechtheid, in zijnen eenvoud, in zijne epische melodie en rust der vredeftichting.”

Iedere jonge man en iedere jonge vrouw zou van den Bijbel eene studie moeten maken, niet alleen wegens de godsdienstige waarheden, die hij bevat, en de geestelijke ontwikkeling, die hij geeft, maar ook voor de verstandelijke opvoeding, die er uit kan verkregen worden. Hij leert goede taal — eene taal, die overvloedig is in verheven dichtkunst en schoone denkbeelden; hij ontwikkelt de denkvermogens, vergroot het verstand en geeft eene verfijning van opvoeding, die uit aardische werken niet kan verkregen worden. In al de wettige bezigheden des levens is eene bekendheid met zijne waarheden van waarde voor het menschdom.

EDWIN F. PARRY,

(Juv. Instr.)

## Het Leven van den Apostel Paulus.

Door Professor WILLARD DONE.

*Slot.*

Deze zijn de bijzonderheden van zijn leven, zooals die in de Handelingen beschreven en in sommige zijner zendbrieven aangehaald zijn. Eenige gebeurtenissen van gewicht, waarvan in andere zendbrieven gesproken wordt, zijn overgeslagen geworden vanwege de moeilijkheid om plaats en tijd daarvan te bepalen. Deze gebeurtenissen zijn voornamelijk aangestipt in Een en Twee Korinthe, en daaronder is begrepen honger, dorst, schande, verachting, geeselingen, mishandelingen, vechten met wilde beesten in het strijdperk, en het voorval, toen Paulus van den dood gered werd door Aquilla en Priscilla, „die voor zijn leven hunnen hals gesteld hebben.” Wij gelooven, dat deze gebeurtenissen te Efeze, gedurende het tweejarige verblijf van Paulus aldaar, voorvielen.

In zijn persoonlijke verschijning was Paulus kort, min of meer gezet, het voorste van den hoofdschedel kaal, en de neus een weinig groot; zijne houding was zeer aangenaam, en zijn uiterlijk nam somtijds eene engelachtige bevalligheid aan. Hij had eene tamelijk scherpe stem, maar in zijne hartstochtelijke redevoeringen geleeek zij op het gebrul van een leeuw. Zijne verstandelijke vermogens waren zeer levendig, en zijne geschriften toonen eene neiging tot heftigheid en ook stiptheid in het redeneeren. Het doel van dit artikel in aanmerking nemende, zou het niet passend zijn, de verschillende punten van de godgeleerdheid van Paulus te behandelen, zooals die in zijne redevoeringen en zendbrieven worden geleerd. Het zij voldoende, te zeggen dat de voorgaaven en overdreven „verschillen” tusschen zijne leeringen en die van de zogenoemde „Judaïsten” (Jakobus en anderen) niet in grondbeginsel bestaan, en opgeworpen worden door een gebrek om den geest van deze schrijvers te verstaan.

Bagster zegt van Paulus en zijne zendbrieven: „De stijl van deze brieven toont een man van een vurig en heftig karakter. \* \* \* \* \* Het onderwerp is gewichtig, en de schrijver is te vast besloten zijn doel te bereiken, om zijne wegen te bestudeeren. \* \* \* \* \* Hij heeft geen tijd om zich aan zekere vormen te onderwerpen; hij moet, tot welken prijs ook, het einde winnen. Alle vormen zijn hem om het even, en hij gebruikt welke het ook zij of hij gebruikt er geen, indien hij daardoor slechts zijn doel kan winnen. In zijnen ijver voor de zaak werd hij een Jood tot de Joden, een Griek tot de Grieken en alles tot allen, indien hij zoodoende eenigen kon winnen. Hij doet zich voor in zijne zendbrieven, als een man die een werk te doen had, en die om dat te volbrengen, alle hinderpalen uit den weg ruimt.”

*Impr. Era.*

## Gemengd Nieuws.

Het is gedurende vele eeuwen eene vraag geweest, waar de goud- en zilverbijlen van den grooten koning Salomo van Israël gelegen waren, en velen, die in hunne droomen de schatten zagen, welke zijne „schepen van Tharsis” hem om de drie jaren toevoerden uit het land van *Ofir*, hebben te vergeefs gezocht om den zetel van die hoog geprezen rijkdommen te vinden. De overleveringen onder de volksstammen in Zuid-Afrika hebben sedert lang aanleiding gegeven om te gelooven, dat de mijnen van Koning Salomo zich in de Zuidelijke helft van het zwarte werelddeel bevonden, en het zijn die legenden aangaande het geheimzinnige „Fura”, welke Dr. Carl Peters, den ontdekkingsreiziger, aangespoord hebben om er verder onderzoek naar te doen in de richting, die tot zijn succes geleid heeft. De omstreken van de Zambesi-rivier, in Portugeesch Oost Afrika, waren in de zestiende eeuw aan de Arabieren bekend onder den naam van *Afur*. „*Afur*” is het Zuid-Arabische woord voor *Ofir*, en beide woorden beteekenen „mijnen.” Dat gedeelte van de oostkust van Afrika, waardoor de Zambesi-rivier stroomt, is dan ook de streek, waarheen Dr. Peters zijne aandacht wendde. Met eene voor het doel speciaal gebouwde stoomboot ondernam hij met zijn gezelschap de reis op genoemde rivier, doch zij kwamen spoedig in moeilijkheden met de inboorlingen. De bezwaren werden echter na eenigen tijd overwonnen, en zelfs verkregen zij van het opperhoofd de gewenschte inlichting aangaande de ligging van het in de legenden besproken „Fura.” Zij voeren volgens aanwijzing de Zambesi verder op en dan de Muira-rivier in, welke zij vijftien mijlen bereidsden tot het aangegeven punt, en hier stonden zij werkelijk tegenover den rijkdom van oude, zeer oude ruïnen. Na onderzoek bleek, dat de uitgestrekte ruïnen van Semietischen oorsprong waren; groote, massieve muren, gedurende den tijd van vele eeuwen gedeeltelijk vervallen, gedeeltelijk nog 12 à 15 voet hoog staande; groote binnenplaatsen, en hetgeen uitzag als het overblijfsel van eenen tempel; mijnen boven aan de oppervlakte en in de aarde gedolven, en forten, die klaarblijkelijk bestemd waren om de kolonie en de groote werken tegen de aanvallen van inboorlingen te beschermen. De bodem werd bevonden rijk aan goud en andere delfstoffen te zijn. De inboorlingen, die in deze omgeving wonen, zijn ook geheel verschillend van andere stammen, en hebben een Joodsche type. Volgens de meening van Dr. Peters zijn zij eene vermenging van de oorspronkelijke negers met hunne Aziatische overwinnaars. Hij gevoelt verzekerd, dat hij de mijnen van Koning Salomo gevonden heeft, en beweert, dat de naam „Fura”, welken die plaats draagt, slechts eene verbastering is van het woord *Afur* of *Ofir*, (*Mijnen*). Men gelooft ook algemeen, dat een der personen, die Dr. Peters het meest met kapitaal zijn behulpzaam geweest in deze onderneming, Cecil Rhodes is, die zich in Zuid-Afrika bevindt, en wiens naam in verband met den Engelsch-Transvaalschen oorlog dikwijls genoemd is.

Een onzer Zendingen in Noorwegen arbeidzaam, Ouderling Henry M. Berg, is van deze werksfeer overgegaan tot eene betere. Zijn overlijden was onverwacht, hoewel hij sedert eenigen tijd aan longtering lijdende was. Hij stierf den 21sten Februari; er worden maatregelen genomen om zijn lijk onder geleide van een terugkeerend zending naar Utah te verzenden, waar hij zijn tehuis in de stad Provo had.

---

### Beecher en Ingersoll.

---

Beecher en Ingersoll (de onlangs overleden groote godloocheenaar) waren altijd goede vrienden. Mr. Beecher had in zijne studeerkamer eene hemelglobe, die hem door den vervaardiger ten geschenke was gegeven. Zij gaf eene uitmuntende voorstelling van de sterrengroepen en afzonderlijke sterren, die ze samenstellen. Ingersoll was hoogst ingenomen met de globe. Hij onderzocht ze nauwkeurig en draaide haar naar alle zijden om. „Dit is juist, wat ik wenschte,” zeide hij, „wie heeft ze gemaakt?” „Wie ze gemaakt heeft?” herhaalde Beecher; „wie dezen bol gemaakt heeft? O, niemand, Colonel, hij is van zelf geworden!”

---

### Notitie van Conferentie.

---

De Rotterdamsche Conferentie zal gehouden worden op Zondag 25 Maart, en zal bestaan uit twee vergaderingen. De morgenbijeenkomst zal plaats vinden om 10 uur in het lokaal „EXCELSIOR”, 15 St. Janstraat, en de avondvergadering zal ten 7 uur gehouden worden in de zaal „CALEDONIA”, 41 Haringvliet, N.Z., beiden te Rotterdam. Allen worden vriendelijk uitgenoodigd deze Conferentie bij te wonen.

---

### Ontslagen.

---

Ouderling A. ROGHAAR, van de Amsterdamsche Conferentie, is eervol van zijne zending ontslagen, om den 22sten Maart per stoomschip *Ethiopia* van Glasgow af te reizen. Broeder Roghaar is gedurende zijne heele zending in genoemde Conferentie werkzaam geweest.

---

### I N H O U D:

Op welken dag werd Christus gekruisigd.	Blz.	81	Het leven van den Apostel Paulus ( <i>Slot</i> )	Blz.	94
Het leven van den Apostel Paulus . . . . .	„	86	Gemengd Nieuws . . . . .	„	95
Notitie . . . . .	„	88	Beecher en Ingersoll . . . . .	„	96
De invloed van Godsdienst op den geest			Notitie van Conferentie . . . . .	„	96
des menschen . . . . .	„	89	Ontslagen . . . . .	„	96
Waarde van den Bijbel . . . . .	„	90			

---

Uitgave van ALF. L. FARRELL, *Izaak Hubertstraat 120*, Rotterdam  
Verkrijgbaar in alle vertakkingen der Zending in Nederland.